

3. Іванов В. Як перевірити податок на прибуток за даними бухгалтерського обліку // Бухгалтерія. — 2001. — № 29/1 (444). — С. 35—41.
4. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — К.: КНЕУ, 2001. — 334 с.
5. Малышкин О. И. Налоговый учёт: ситуации и решения: Пособие. — К.: Лібра, 1999. — 224 с.
6. Хомин П. Облік валових витрат і доходів та ПДВ за новими рахунками // Баланс. — 2000. — № 17. — С. 29—32.
7. Ямборко Г. А. Вплив облікової політики на фінансовий результат і оподатковуваний прибуток // Бухгалтерський облік і аудит. — 2001. — № 6. — С. 23—29.

Стаття надійшла до редакції 12.05. 2010 р.

УДК 330.322

І. В. Ткач,
асистент кафедри
обліку, аналізу та аудиту в АПК,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СКЛАД І СТРУКТУРА КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ В УКРАЇНІ

Динамика и структура капитальных вложений в Украине рассмотрена. Источники финансирования капитальных вложений в Украине исследованы. Изменение структуры капитальных вложений по регионам Украины выяснено.

Ключевые слова: капитальные инвестиции, инвестиции в основной капитал, капитальные вложения.

Dynamics and structure of capital investments in Ukraine is considered. Sources of financing of capital investments in Ukraine were studied. Changing the structure of capital investments in regions of Ukraine is explained.

Key words: capital investment, fixed capital investment, capital investments

Динаміка і структура капітальних вкладень в Україні розглянута. Джерела фінансування капітальних вкладень в Україні досліджені. З'ясовано зміну структури капітальних вкладень по регіонах України.

Ключові слова: капітальні інвестиції, інвестиції в основний капітал, капітальні вкладення.

На сучасному етапі розвитку економіка України потребує першочергового вирішення принаймні таких завдань: зниження енергоємності продукції; перехід від сировинного експорту до виробництва високотехнологічної продукції з великою часткою

доданої вартості; створення внутрішнього попиту на українські товари; підвищення конкурентоздатності продукції національного товаровиробника.

Вирішення цих завдань можливе тільки з допомогою системного залучення інвестицій та ефективного здійснення капітальних вкладень. Для реалізації ефективної державної політики управління капітальними вкладеннями необхідно володіти інформацією щодо структури і динаміки капітальних вкладень в Україні, а також джерел їх фінансування за останні роки.

Тому метою цього дослідження є з'ясування структури та динаміки капітальних вкладень в Україні та джерел їх фінансування.

Для досягнення поставленої мети необхідно:

- розглянути динаміку капітальних вкладень в Україні та їх місце в структурі капітальних інвестицій;
- з'ясувати структуру капітальних вкладень в Україні;
- дослідити джерела фінансування капітальних вкладень в Україні;
- з'ясувати структуру капітальних вкладень за регіонами України.

Дослідженню капітальних вкладень у тій чи тій мірі присвячені наукові дослідження багатьох науковців, серед яких Ю. А. Бабаєв, Ф. Ф. Бутинець, З. Задорожній, Я. Д. Крупка, М. Ф. Огійчук, Г. П. Подшиваленко, Л. К. Сук та ін.

У процесі розгляду статистичних даних буде дотримано термінології, яка використовується Держкомстатом України у своїх статистичних спостереженнях, зокрема «капітальні інвестиції» та «інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)».

Держкомстат України до складу капітальних інвестицій відносить:

- інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення);
- витрати на інші необоротні матеріальні активи;
- витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта (капітальний ремонт);
- інвестиції в нематеріальні активи;
- витрати на формування основного стада.

До інвестицій в основний капітал згідно Інструкції щодо складання форм державних статистичних спостережень № 2-інвестиції «Звіт про капітальні інвестиції» та № 1 «Звіт про

інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)» відносяться обсяги інвестицій в основний капітал за видами створених (збудованих), придбаних основних засобів: будівлі (включаючи житлові) і споруди; машини, обладнання, інструмент, інвентар (без транспортних засобів); транспортні засоби; інші основні засоби. [1]

Структуру здійснених в Україні капітальних інвестицій за об'єктами інвестування у фактичних цінах за 2002—2008 рр. подано в табл. 1.

Таблиця 1

**СТРУКТУРА КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЗА ОБ'ЄКТАМИ ІНВЕСТУВАННЯ
В УКРАЇНІ за 2002—2008 рр.**

Роки	Інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)	Витрати на інші необоротні матеріальні активи	Витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта (капітальний ремонт)	Інвестиції в нематеріальні активи	Витрати на формування основного стада	Всього
у фактичних цінах, млн грн						
2002	37178	704	4065	4223	393	46563
2003	51011	971	6006	1424	487	59899
2004	75714	1786	9221	2146	447	89314
2005	93096	2928	11533	3040	577	111174
2006	125254	2523	15966	4584	645	148972
2007	188486	3454	23645	6389	705	222679
2008	233081	4421	27491	6367	714	272074

* За даними Держкомстату України [2].

На підставі даних, наведених у табл. 1, можна дійти висновку про зростання обсягів здійснених капітальних інвестицій за період з 2002 по 2008 рр. Так, за цей період обсяги капітальних інвестицій зросли на 225511 млн грн, або в 5,8 разу, при цьому капітальні вкладення виросли в 6,3 разу, витрати на інші необоротні матеріальні активи — у 6,2 разу, витрати пов'язані з

поліпшенням об'єкта (капітальний ремонт) — у 6,8 разу, тоді як інвестиції у нематеріальні активи лише в 1,5 разу, витрати на формування основного стада в 1,8 разу.

Інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення) можуть здійснюватися за рахунок таких джерел фінансування:

- за рахунок коштів державного бюджету;
- за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- за рахунок власних коштів підприємств та організацій;
- за рахунок коштів іноземних інвесторів;
- за рахунок коштів населення на індивідуальне житлове будівництво;
- за рахунок кредитів банків та інших позик;
- за рахунок інших джерел фінансування.

Структуру джерел фінансування інвестицій в основний капітал (капітальних вкладень) в Україні за 2000—2008 рр. подано на рис. 1.

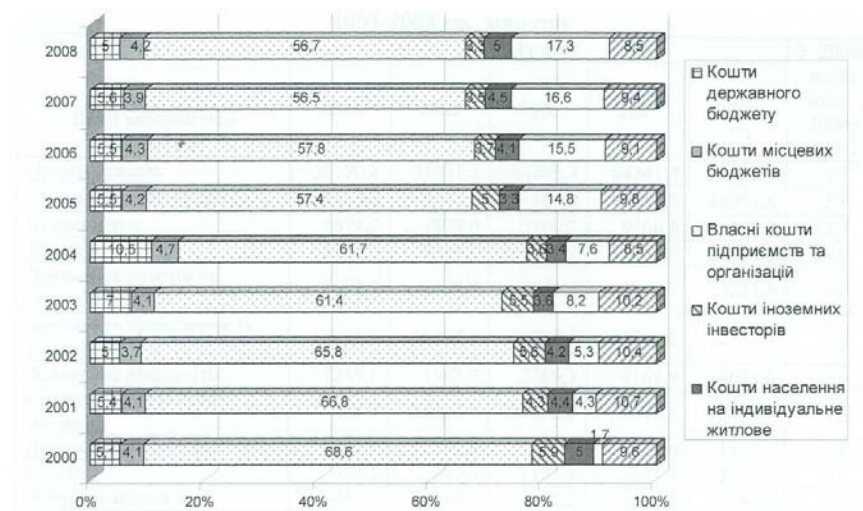

Рис. 1. Структура джерел фінансування інвестицій в основний капітал в Україні за 2000—2008 рр.

* За даними Держкомстату України [2].

Інформація, подана на рис. 1, свідчить про те, що найбільшу частку серед джерел капітальних вкладень займають власні кошти підприємств та організацій (56,7—68,6 %), чітко прослідковується зростання обсягів кредитів банків та інших

позик у структурі джерел фінансування капітальних вкладень, так за період з 2000 по 2008 роки їх частка зросла від 1,7 % до 17,3 %. Частка коштів державного бюджету була найбільшою у 2003 та 2004 рр. і відповідно становила 7 % та 10,5 %, тоді як у період з 2005 по 2008 роки частка коштів державного та місцевого бюджетів разом не перевищувала 10 %. Також протягом 2005—2008 років прослідковується чітка тенденція до зменшення частки коштів іноземних інвесторів з 5 % до 3,3 %.

Структуру капітальних вкладень у фактичних цінах за видами економічної діяльності в Україні за 2004—2008 рр. подано в табл. 2.

Таблиця 2

**СТРУКТУРА КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ за 2004—2008 рр., млн грн**

Види економічної діяльності	Роки					У 2008 р. порівняно з 2004 р., разів
	2004	2005	2006	2007	2008	
Промисловість	28190,8	35031,1	44803,7	64341,4	76617,7	2,7
Сільське господарство	3419,2	5042,6	7364,2	9554,8	16951,6	5,0
Будівництво	4674,6	4929,0	6300,2	9106,6	12469,1	2,7
Торгівля	5322,5	7614,0	11654,7	17778,5	24694,5	4,6
Діяльність готелів та ресторанів	1073,9	1508,2	1483,4	2613,7	3221,9	3,0
Діяльність транспорту зв'язку	15015,3	16887,5	20328,5	31709,5	32558,4	2,2
Фінансова діяльність	1245,1	1963,9	2386,3	4164,9	4636,0	3,7
Операції з нерухомим майном	11238,2	15334,0	24026,0	39414,5	48839,6	4,3
Державне управління	1155,7	792,6	1053,6	1571,6	1819,4	1,6
Освіта	953,1	870,2	1163,4	1651,3	2321,7	2,4
Охорона здоров'я	1472,2	1296,5	1835,2	2518,1	3530,6	2,4

Надання комунальних та індивідуальних послуг	1953,8	1826,3	2854,2	4061,2	5420,5	2,8
Всього	75714,4	93096,1	125253,4	188486,1	233081	3,1

* За даними Держкомстату України [2].

На підставі даних, наведених у табл. 2, можна дійти висновку про зростання обсягів здійснених капітальних вкладень за період з 2004 по 2008 рр. у 3,1 разу. Так, за цей період капітальні вкладення в сільське господарство виросли у 5 раз, у торгівлю — 4,6 разу, операції з нерухомим майном — 4,3 разу, у фінансову діяльність — у 3,7 разу, діяльність готелів та ресторанів — 3 рази, надання комунальних та індивідуальних послуг — 2,8 разу, промисловість та сільське господарство — 2,7 разу, освіту та охорону здоров'я — 2,4 разу, діяльність транспорту та зв'язку — 2,2 разу, державне управління — 1,6 разу.

Структуру капітальних вкладень у відсотках за видами економічної діяльності в Україні за 2008 р. подано на рис. 2.

Рис. 2. Структура капітальних вкладень за видами економічної діяльності в Україні за 2008 р.

* За даними Держкомстату України [2].

За даними рис. 2 найбільшу частку займають капітальні вкладення в промисловість — 32,9 %, друге місце займають капітальні вкладення в операції з нерухомим майном (оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям) — 21 %, на третьому — транспорт та зв'язок — 14 %, на четвертому — торгівля — 10,6 %, на п'ятому — сільське господарство — 7,2 %. Слід звернути увагу на низьку частку капітальних вкладень у житлово-комунальну сферу — 2,3 %, охорону здоров'я — 1,5 % та освіту — 1 %.

На рис. 3 наведено графічну ілюстрацію структури капітальних вкладень за регіонами України у 2008 р.

За даними рис. 3, у 2008 році найбільшу частку займають капітальні вкладення у м. Київ (20 %), на другому місці Донецька обл. (9 %), на третьому Дніпропетровська обл. (8 %), четверте місце займає Київська обл. (7 %), Львівська, Одеська і Харківська обл. мають 5 % у структурі капітальних вкладень, а всі інші територіальні одиниці — менше 5 %.

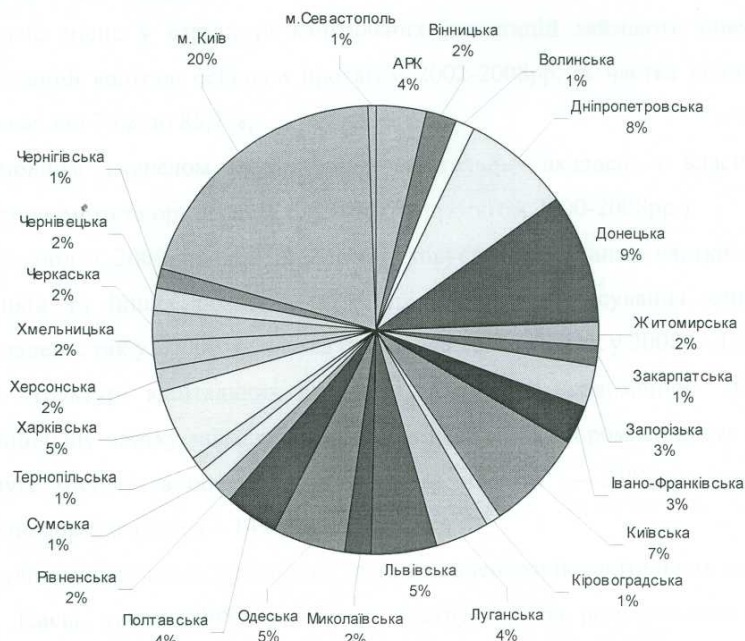

Рис. 3. Структура капітальних вкладень за регіонами України за 2008 р.

Слід відзначити значне зростання частки капітальних вкладень у м. Київ у структурі капітальних вкладень з 8 % у 1996 р. до 20 % у 2008 р. Поряд з цим спостерігається зменшення частки капітальних вкладень у Донецьку, Дніпропетровську та Запорізьку обл. відповідно з 13 %, 11 % та 6 % у 1996 р. до 9 %, 8 % та 3 % у 2008 р. Також варто зазначити зростання частки капітальних вкладень в Автономну республіку Крим, частка якої разом з м. Севастополь у 2008 р. становить 5 %, тоді як у 1996 р. становила 3 %.

Дослідивши склад та структуру капітальних вкладень в Україні, можна зробити наступні висновки:

— обсяги капітальних вкладень у фактичних цінах 2008 р. зросли у 18,6 разу порівняно з 1996 р.;

— чільне місце у структурі капітальних інвестицій займають інвестиції в основний капітал, оскільки протягом 2002—2008 рр. їх частка коливалась у межах від 79,8 до 85,7 %;

— основним джерелом фінансування капітальних вкладень є власні кошти підприємств та організацій (56,7—68,6 % протягом 2000—2008 рр.);

— у період з 2000 по 2008 рр. прослідковується зростання частки кредитів банків та інших позик у структурі джерел фінансування капітальних вкладень; так у 2000 р. їх частка становила 1,7 %, тоді як у 2008 р. — 17,3 %;

— у структурі капітальних вкладень за видами економічної діяльності найбільшу частку займають капітальні вкладення у промисловість — 32,9 %, друге місце — в операції з нерухомим майном — 21 %, на третьому — транспорт та зв'язок — 14 %;

— останнім часом спостерігається значна концентрація капітальних вкладень у м. Києві, так у 2008 р. їх частка в структурі за регіональною ознакою становила 20 %, тоді як у 1996 р. — 8 %. У фактичних цінах обсяг капітальних вкладень у м. Київ у 2008 р. зріс у 44,4 разу порівняно з 1996 р.

Література

1. Інструкція щодо складання форм державних статистичних спостережень № 2-інвестиції «Звіт про капітальні інвестиції» та № 1 «Звіт про інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)» № 476 від 9 жовтня 2006 р.

2. Державний комітет статистики України — <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Стаття надійшла до редакції 15.05. 2010 р.

УДК 336.228.3

Н. М. Троц,

аспірант відділу фінансового
і бюджетного прогнозування.

Інститут економіки і прогнозування НАНУ

ПДВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ

Отражены основные вопросы функционирования НДС в Украине. Изложен новый подход к изменению налоговой базы в соответствии с потребностями хозяйствования.

Ключевые слова: налогообложение, налоговая база, себестоимость, затраты.